

DA ARAÑA Ó HIBISCO

O volume *Taronja de cel de novembre* -recentemente publicado pola editora 7 i mig (Benicull de Xúquer, Valencia)- permite ó lector galego entrar en contacto directo coa obra de Lluís Alpera, profesor e poeta valenciano. Así, ben a través do texto orixinal en catalán, ou gracias á magnífica traducción ó galego que nos ofrece Xosé Luís Méndez Ferrín, é posible achegarse ó verso dun autor de xa longa traxectoria que conta no seu corpus con títulos como *Dades de la història civil d'un valencià (Poesia 1958-1978)*, *Surant enmig del naufragi final...* ou *Cavalls a l'alba*, compendio da súa obra completa.

Nos poemas escolmados en *Taronja de cel de novembre*, amósase Alpera como un hábil explorador do ámbito do íntimo achegándose ós seus límites pero sen refugar temáticas máis próximas ó social ou mesmo unha certa pegada autobiográfica, apreciable en textos como "Lletres obertes a Ausiàs March" onde -recorrendo á imaxe arquetípica de Ulises- relata a súa viaxe ós Estados Unidos, país en que vive durante os anos 1964-1971. Este periplo -comparado ó do argonauta na busca da Atlántida no poema "XXI"- conforma unha apertura cara a Oriente como espazo contrapuntístico do Occidente vinculado á tradición amorosa medieval que emerxerá nos poemas de amor:

*Què em diries tu, sorrut Ausiàs March,
si et conte que em vaig portar a Amèrica,
des de la meua petita Ítaca, sota el braç,
els teus versos*

*[E logo tu que me habías decer, solerte Ausiàs March,/ se eu che contase
como viñen dar a América/ desde a miña cativa Ítaca, so o brazo/ os versos teus]*

Por tanto, o ciclo da Odisea será un elemento habitual nos versos deste autor quen amosa unha especial querencia pola idea mítica de Ítaca como patria perdida a recuperar, como lugar evocado desde a perspectiva saudosista de quen carece das forzas necesarias ou dos ventos propicios para o regreso. A ameaza eterna da barca negra de Caronte, sempre ancorada xunto á nave que ten como destino a Ítaca salvadora, submerxe ó eu poético nun estadio de alerta e angustia que vai aumentando co transcorrer dos versos. Así, o cumprimento do presaxio ineludible da morte sobre a figura da nai estrutura o sobrecolledor poema "La barcassa de Caront":

*Com un llençol emmidonat de postguerra
recorde la blanca pell hospitalària
arravatada per sempre pel foc de l'avèrn,
esborrant tots els rius de llàgrimes
que escampen baladres de ràbia continguda.
La teua duríssima vida d'heroïna sense flor
es dilueix en el teu no-res, sense calèndula
o begònia que ajude a enaltir el teu perfil.*

*[Coma unha saba almidonada de posguerra/ lembro a branca pel hospitalaria/
arreatada para sempre polo lume do averno,/ borrando todos os ríos de bágoas/ que
espallan toxos de raiba contida./ A túa durísima vida de heroína sen flor/ eslíese no teu
nada, sen caléndula/ ou begonia que axude a altear o teu perfil.]*

Sen embargo, a dimensión existencial non conta a presenza case totalitaria dunha temática vinculada ó amor e ó eros onde Alpera vai tomar como motivo dominante a simboloxía cabaleiresca medieval tanto no que atinxe á figura do propio guerreiro como á liberdade sensual e transgresora da vivencia erótica. Deste xeito, os cabaleiros sempre na busca do indefinible, os talismáns e filtros de amor propios dunha cultura aberta ó mundo esotérico, a música das violas e laúdes dos trobeiros, o verso en estado puro convertido nun elemento máis do xogo amoroso... conforman unha ricaz simboloxía que se vai desenvolvendo nos poemas xunto a referencias máis culturalistas:

*Esdevenim guerrers embolcallats amb càntics
de vidre, consumint el foc de les vinyes
del nostre ahir vençut, que se'ns rebel·la
amb furors d'aurora i migdies de calèndules
oblidades entremig del passat i la joia del jardí.*

*Marbres embruixats de signes suren damunt
la mar lliure i la saviesa dels navegants*

*sense memòria els fa traçar cal·ligrafies
errants sota les llunes luxurioses del crepuscle.*

*[Fíxémonos guerreiros embrullados en cánticos/ de vidro, consumindo o lume
das viñas/ do noso onte vencido, que se nos rebela/ con flores de aurora e melodías
de caléndulas/ esquencidas entre o pasado e a ledicia do xardín.// Mármores
enmeigados de signos aboian sobre/ o mar aberto e a sabedoría dos navegantes/ sen
memoria failles tracexar caligrafías/ errantes so as lúas luxuriosas do crepúsculo.]*

O encontro dos amantes vincúlase tamén á presenza directa de cidades como Florencia ou Siena, escenarios sensuais propicios para ir tecendo a arañeira da paixón sen trabas, esa crisálida que os amantes se constrúen para metamorfosearse en novos seres, nunha total e única individualidade que os englobe a ambos:

*Tu i jo ens vam deixar tota la passió dels ulls
a la Galeria dels Uffizzi i a l'Acadèmia,
on el bell penjoll del David ens va commoure,
una vegada més, l'adelerat origen dels pecats.
I així, a la vora del palau dels Medici,
on el Mercat de Sant Llorenç se't fa present,
dins la cambra d'un humil alberg toscà,
començàvem a brodar aquell telarany
amb què els bons amants saben transformar-se
en desaforades i genials crisàlides.*

*[Ti e máis eu imos deixar toda a paixón dos ollos/ na Galería dos Uffizzi e na
Academia,/ onde o belo pendurante do David nos vai conmover,/ unha vegada máis, a
arelante orixe dos pecados./ E así, á beira do pazo dos Medici,/ onde o mercado de
San Lourenzo se che fai presente,/ no cuarto dun humilde albergue toscano,/
comezaremos a broslar aquela arañeira/ con que os bons amantes saben
transformarse/ en desaforadas e xeniais crisálidas.]*

Mais, a da araña caracterízase por ser unha tea altamente fráxil e pronto fica destruída no engado mortal do hibisco, flor de reiterativa presenza no conxunto simbólico dos versos de Alpera. Así, o incendio provocado polo roce do hibisco non se asemella ó da paixón senón que devén no da agonía -"Surant enmig del naufragi final, contemple el voluptuós incendi de totes i cadascuna de les flors de núbil *hibiscus*" [Aboiando no meo do naufraxio final, contemplo o voluptuoso incendio de todas e cada unha das flores do núbil *hibiscus*.]. Por tanto, esta flor é o sino que anuncia xa o cumprimento da ameaza de Caronte: a pasaxe para barca con destino final na nada. Deste xeito, a poética de Lluís Alpera escolmada en *Taronja de cel de novembre* devala entre a araña e o hibisco, entre a dimensión amoroso-erótica máis sensual e a constante presenza dunha angustia existencial que triunfará á fin:

*Enviliràs sense voler la saviesa del teu món,
les selves oloroses per tanta experriència acumulada,
les flors dels til·lers que plantares a la vora
de tants llavis amb passions arravatades.
Ja no podràs quedar-te a l'expectativa
de cap somni més clar i redó.
I aleshores, sense cap equipatge,
hauràs de llançar, ben lluny i sol,
les últimes xàrxies a la mar.*

[Envellecerás sen o querer a sabedoría do teu mundo,/ as selvas olorosas por tanta experiencia acumulada,/ as flores dos tilleiros que plantaras á beira/ de tantos labios con paixóns arrebatadas./ Non poderás ficar á expectativa/ de soño ningún máis claro e redondo./ E daquela, sen equipaxe ningunha,/ haberás de lanzar, ben lonxe e só,/ as últimas enxarcias ó mar.]

TERESA SEARA

A Nosa Terra, 896, 19-8-1999, pp. 17-18.